

Hedersnytt

En nättidning om fenomenet våld i hederns namn och integrationspolitikens dilemma

Tio år efter mordet på Fadime Sahindal

Det osannolika har inträffat: att Fadime fick en minnesplats i Uppsala var första nyheten i *Hedersnytt*:s tidigare nätupplaga. Inte så att Fadime skulle ha fått en bronsstaty som det föreslagits redan 2009 av Amineh Kakabaveh, Bengt Westerberg och Margareta Olofsson utan en *minnesplats* som invigdes i år den 21 januari kl. 12.00 i Uppsala. Det skedde inom ramen för en rad arrangemang i olika städer som initierades av organisationen **Glöm aldrig Pela och Fadime** vilka har troligen varit de mest omfattande programmen som hållits till Fadimes tioårsminne. Det var omkring hundra personer som på en iskall Uppsala kyrkogård började dagen vid Fadimes grav för att sedan fortsätta med invigningen av minnesplatsen och därefter vidare till ett omfattande eftermiddagsprogram på Stadsteatern. Föreningens ordf. Sara Muhammad kunde samla ihop ett imponerande antal lyssnare och talare, inklusive integrationsministern Erik Ullenhag som betonade att mänskliga rättigheter måste garanteras för alla i detta land oavsett kultur och religion. *Hedersnytt* önskar inget annat än att detta ska kunna bli verklighet någon gång i framtiden och vad gäller Uppsala skall det tilläggas att ett litet skönhetsfel kvarstår kring stadens modiga initiativ: nämligen att minnesplatsen ännu idag saknar en minnesskylt så att ingen oinvigd förbipasserande ska kunna missförstå vad det är de passerar. Det utlovade minnesmärket, en staty som *inte* kommer att förstålla Fadime, finns inte heller på plats. Från Kulturkontoret i staden uppges att vissa tjänstemän och politiker har varit oroliga med hänsyn till frågans känslighet och hotet från bl.a. den lokala kurdiska föreningen som i ett P1-reportage ansåg att en eventuell "Fadime-staty skulle sprängas". Att få klarhet i vilka som är rädda och varför visade sig vara en utmaning för en grävande journalist så att här får vi nöja oss med en enkel slutsats; vi får se när/om det blir en *värdig* minnesplats.

Den 20 januari ordnade organisationen **Terrafem** en heldags konferens till Fadimes minne där bl.a. tidigare integrationsminister Mona Sahlin deltog. Hon bekräftade sitt bland politiker banbrytande avståndstagande från kulturrelativismen (2001-06-08 DN) och betonade återigen att hederskulturer *finns* och att man *måste* se denna verklighet för att kunna hjälpa de förtryckta. Hon kallade hedersvåldet för *ett krig* - enligt FN:s definition kallas en konflikt *krig* då fler än fem tusen offer skördats. Hon upprepade sitt elva år gamla och *modiga* erkännande - något som många än idag inte medger - att hon var *feg* när hon inte ville se avgörande skillnader mellan fenomenet *våld i hederns namn* och fenomenet *mäns våld mot kvinnor*. Mona Sahlin mindes Fadimes begravningsdag då "himlen grät" så som hon upplevde regnet. (Sahlin själv grät också den dagen vid Fadimes kista tillsammans med kungahusets representant, prinsessan Victoria - red.).

Theodor Kallifatides höll ett spännande och personligt anförande fullt med egna minnen med kopplingar till hederskulturer då han själv i sin ungdom hade bevittnat hur kvinnor stenats. Han ansåg att hederskultur är "också ett resultat av det kvinnohat som finns i Bibeln och Koranen" och han prisade *Platon*, kanske den förste förespråkaren för kvinnlig rösträtt. (En kort reflektion inom parantes; En tänkare föreslår rösträtt för kvinnor sådär omkring år 400 fr. Kr. och detta förverkligas först 1893 på Nya Zeeland - och så finns det länder där varken män eller kvinnor kan

rösta ännu idag...). Kallifatides beskrev också krocken mellan en individorienterad och en kollektivorienterad etik genom att skildra ett möte mellan en grekisk invandrare och en svensk man. Greken blev så förbannad på svensken att han tog till den värsta kränkningen han bara kunde och hotade honom genom att skrika: "jag kommer att sätta på din mor..." vilket togs emot med ett förvånat "ok. du kan testa det, hon skulle kanske behöva det, hon är ensam...".

Jenny Westerstrand, juris doktor, höll ett teoriorienterat anförande om "könsvärldens kosmologi" och pekade på skillnader mellan könssegregations- och könsgemenskapskulturer. Det faktum att "det finns rättssystem som ursäktar hedersvåld" nämnde Westerstrand bara i förbigående. En djupdykning i denna fråga hade varit önskvärd då det är här den hund som många förnekar eller undviker att se är begraven. Ett system som låter Pela Atroshis fader gå fri efter hedersmordet på sin dotter är väsensskilt från en demokrati som straffar de andra mördarna (farbröderna) med livstidsfängelse. Att inte tala om "vi och de" i det fallet blir bara ett bidrag till att *bevara* just "vi och de", dvs. "vi" som står för individens rättigheter till sitt eget kärleksliv och "de" som anser att Pela har blivit "en västerländsk hora som förtjänade döden mer än väl" så som Pelas far och farbröder förklarade saken, utan några som helst tveksamheter, till och med i Sveriges Television.

Bernardita Nunez, initiativtagare till landets första mottagning för misshandlade invandrarkvinnor.

Jour för misshandlade invandrarkvinnor

Flickor på flykt från machon och patriarkatet.

När Bernardita Nunez låser upp den... porten på Alla Kvinnors Hus... den äldsta k... jour för... en...

och en man utan att det faktiskt är så att män misshandlar varandra i mycket högre utsträckning.

Försök att förstå mig säger Bernardita, här handlar det inte om vilken misshandel som helst utan om att kvinnor och förnedras... könside...

på det sättet gör åtskillnad på svenska kvinnor och invandrarkvinnor?

– Visst var det det, och det är det fortfarande! Många vill inte se skillnaderna. Både svenska män och invandrarmän slår på samma sätt. Kvinnor lider på samma sätt, eftersom de inte...

Terrafem: "Vi godtar inte begreppet hedersmord" - FN räknar med 5000 "honour killings" per år.

Det är ändå många som inte vill se eller sätta namn på dessa skillnader. Även själva arrangören *Terrafem:s* verksamhetsledare, den erfarna kvinnokämpen Bernadita Nunez sade i sitt anförande att begreppet *hedersmord* inte godkänns av organisationen. Detta ”skapar vi och de och det går vi inte med på” hävdade hon vilket lät något mystiskt eftersom verkligheten består just av ”vi och de” och alla sorters dikotomier i livets *alla* möjliga områden. Verkligheten låter sig kategoriseras i oändligheter så som t.ex. ”vi cyklar och de bilisterna”, ”köttätare/vegetarianer”, ”skåningar/norrlänningar” etc. etc. Det faktum att de som med största beslutsamhet bekämpar hederskulturer är för det mesta ”invandrare” själva verkar ha förbigått *Terrafem:s* engagerade grundare. Men, kategorier som ”svenskar och invandrare” är helt enkelt inte adekvata i frågan. Man kan däremot tala om ”vi och dem” och referera till ”vi individualister och de kollektivisterna” men på inget sätt ”vi svenskar och de invandrarna” som alltför många anstränger sig för att klistra på dem som *ser* skillnaderna; liksom Sahlin och Kallifatides bland talarna under dagen.

Föreningen *Varken hora eller kuvad* anordnade en paneldebatt till minnet av Fadime på ABF Stockholm, 2012-01-26. Huvudgästen från maktens korridorer var Jasenko Selimovic, den tidigare framgångsrika teaterregissören som numera är statssekreterare hos integrationsministern med uppgift att bl.a. ta hand om livets verkliga tragedier bortom teaterns värld, liksom frågan om våld i hederns namn. Jasenko visade upp ett seriöst engagemang, redogjorde för en rad av regeringens insatser och uttryckte en stark förhoppning att inte fler hedersmord skall inträffa. (Tyvärr är verkligheten som den är och det inträffade t.o.m. flera hedersmord redan under våren). Debatten blev livlig och spretig *men* som vanligt fick vi inte denna gång heller svar på de grundläggande frågorna som återigen ställdes sedan Fadimes dagar. Vi återkommer till saken.

Gertrud Åström ordf. för *Kvinnolobbyn* har tydligt markerat sitt avstånd från kulturrelativismen och på ett uppfriskande sätt undrade hon *varför* man skall dölja skillnader när de är livsviktiga att se (liksom Sahlin påpekade) medan Angela Beausang ordf. för *ROKS* har visat sig i alla fall med ett ben stå kvar i kulturrelativismens dimmor när hon jämförde fenomenet *hedersmord* med Tornedalens ”hedersvåld”. Förklaringen gick som vanligt ut på vikten av att betona att ”vi svenskar är inte bättre heller än *de andra*, svensk-svenska män dödar också kvinnor” sa hon, vilket ingen någonsin förnekat, glömt eller förminskat. Som bekant försökte antropologerna gräva fram några ”skandinaviska hedersmord” ur det förflutna och t.ex. prof. Unni Wikan fann några döttrar som dränkte sig i sjön till följd av utomäktenskaplig graviditet men det är inte att jämställa med en av släkten beslutad avrättning av en dotter eller en son. - Amineh Kakabaveh ordf. för *Varken hora eller kuvad* betonade att lagstiftningsarbetet är viktigt men det våldsförebyggande attitydpåverkande arbetet också måste intensifieras.

Amineh Kakabaveh (V)

Och därmed är vi framme vid de grundläggande frågorna sedan Fadimes dagar. Det handlar om

integrationspolitikens dilemma; Varför kan inte en demokrati trygga *samma* rättigheter för "invandrartjejerna" (Fadimes ord) som de garanterar sina egna etniska svenskar? Hur skall man kunna förebygga förtryck i heders namn när många manliga, nationalistiska etniska föreningar och religiösa samfund fortsätter - ostörda eller med statligt stöd - att reproducera och kultivera hedersetiken? Att försöka förebygga förtryck och våld i hederns namn och samtidigt stödja hederskulturer ter sig fortfarande som ett hopplöst (och resurskrävande) företag. Att det bakom siffran 70 000 ungdomar som lever under olika former av hederskontroll troligen finns 140 000 föräldrar som anser att deras ungar inte är förtryckta utan tvärtom "rätt uppfostrade" framfördes av undertecknad i ett inledningsanförande och siffran kompletterades av den kända författaren, samtalsledaren Arne Ruth. Han varnade för att man bör räkna med ett betydligt större antal av släktskaror, inte bara inom men också *utanför* landet. Frågan om hur man skall sätta igång förändringsprocesser i de manliga segregerade öarna där hederskulturer produceras har alltså återigen blivit en fråga hängande i luften. Beslutsfattarna brukar inte svara på dessa frågor när mikrofonen är på. Att involvera de traditionella etniska organisationerna i jämställdhetsarbetet borde vara "en självklarhet" sade redan Fadime, år 2001. En "självklarhet" man inte ens vill diskutera offentligt. Apropå hur det kan se ut i dessa slutna kulturella enklaver där t.o.m. "*Michelangelo är portförbjuden på våra manliga enklaver*" skriver Bahareh Mohammadi Andersson (texten finns på nätet med samma titel).

Förutom Fadimes minnesdagar fortsatte de kontinuerliga arrangemangen kring ämnet om diverse kulturspecifika våldsfenomen som vanligt under de senaste tio åren. *Hedersnytt* rapporterar om några sådana:

Utredningen av tvångsäktenskap

Sabinskornas bortrövande, Pietro da Cortona ca 1627

Ett fenomen som kan relateras till hederskulturer är *tvångsäktenskap*, vilket äntligen utretts färdigt av regeringens juridiska expert Göran Lambertz. Han offentliggjorde den färdiga utredningen den 24 maj i Riksdagen inom ramen för ett seminarium arrangerat av föreningen ***Glöm aldrig Pela och Fadime*** (ordf. Sara Muhammad) och ***Liberala kvinnor*** (ordf. Bonnie Bernström). "Femton år för sent" uttryckte flertalet aktivister samstämmigt men alla närvarande verkade vara överens om att detta ändå är ett viktigt steg framåt. En för tillfället nöjd jämställdhetsminister, Nyamko Sabuni framträdde och hon jämförde med situationen för tio år sedan när det var svårt att tala om hedersvåld utan att många kulturellrelativister ropade på "rasism"

medan idag fanns det bara *två* som larmade på liknade sätt. Att "vi är på rätt väg" bekräftades av Lambertz som också berättade om stödet han fick under det stora arbetet men också om svårigheter, exempelvis om vissa oidentifierade forskare som försökte sätta käppar i hjulet genom att protestera för att "inte utpeka de andra", "stigmatisera" eller hotade med etikett typ "kulturimperialism". I pausen, "off the record", räknades ändå spontant bara upp *fyra* forskare vilka försökte störa arbetet. Problemen med kulturrelativism är dock långt större än bara några forskare vilket vi återkommer till lite kort, senare.

Vid arrangemanget i Riksdagen inledningstalade även den världsberömda feministen och författaren Nawal al Sadaawi från Egypten och levererade bl.a. några politiskt färgade budskap kryddade med förakt speciellt mot sina två "favoriter"; George Bush och kapitalismen. Det kunde t.ex. låta så här *"To make a woman naked for the capitalist market in the western countries is a crime just like the veil that covers a woman"* - deklarerat med ungdomlig revolutionär glöd i rösten.

"To make a woman naked for the capitalist market in the western countries is a crime just like the veil that covers a woman." - Nawal al-Sadaawi

Stockhomsvykort från Pressbyrån

Är då nakenhet en västerländsk uppfinning?

Det hade varit intressant att bjuda in någon annan feminist från Egypten i stället för den regelbundet återkommande al-Sadaawi som kanske skulle prata mindre om "Bush och bikini" och mera om just Egypten, speciellt i dessa dagar. T.ex. kunde det vara intressant att lyssna på den kända journalisten Mona Eltahawy. Låt oss citera henne kort:

"But let's put aside what the United States does or doesn't do to women. Name me an Arab country, and I'll recite a litany of abuses fueled by a toxic mix of culture and religion that few seem willing or able to disentangle lest they blaspheme or offend. When more than 90 percent of ever-married women in Egypt - including my mother and all but one of her six sisters - have had their genitals cut in the name of modesty, then surely we must all blaspheme. When Egyptian women are subjected to humiliating "virginity tests" merely for speaking out, it's no time for silence. When an article in the Egyptian criminal code says that if a woman has been beaten by her husband "with good intentions" no punitive damages can be obtained, then to hell with political correctness. And what, pray tell, are "good intentions"?" (hennes text på nätet: *"Why Do They Hate Us?"* i *Foreign policy*, June 2012).

Militären oskuldstestar demonstrerande kvinnor uppger hon och flera andra, så vad är det som sker? Blåser det vinterkyla för kvinnor medan folk gläder sig åt den arabiska våren? Det är tongångar från Mona Eltahawy som låter mera angelägna än al-Sadaawis återkommande kritik av "västerlandets" fixering vid den nakna kroppen som ändå debatteras ständigt. Flera har påpekat att *jämföra burkan med bikini* är inte särskilt kreativt men det fanns ingen tid att stanna upp för sådana funderingar innan det var dags för politikernas panel med representanter från alla riksdagspartier (utom SD som inte var inbjudna). Alla politiker i panelen var överens om att fördöma tvångsäktenskap *samt* om vikten av att samarbeta mera med NGOs vilka tappert kämpar mot hedersvåldet och tillför mycket kunskap i ämnet, något som ofta betonades. När politikerna lämnat scenen och en lång rad NGO-representanter tog plats i panelen var plötsligt alla politiker borta från salen! Det morrades också i leden och politikernas snabba uttåg från fältet

uppmärksammades till och med av SvD:s orädda journalist Sanna Rayman under en rubrik nästa dag "Den starka rösten är inte den enda rösten" (texten finns på nätet med samma titel).

Maria Rashidi ordf. för *Kvinnors Rätt*, som också satt i NGOpalen, uttryckte två sorters besvikelser; dels att politiker sticker när NGOs får ordet och dels att NGOs bråkar sinsemellan alltför ofta vilket bromsar framstegen mot *gemensamma* målsättningar. Dags att få igång en konferens med alla NGOs som jobbar mot hedersförtryck, tyckte hon. Tveksamt om detta kan bli en verklighet, ansåg flera aktivister.

Om regeringens initiativ mot tvångsäktenskap finns en liten summering på hemsidan av den lilla men viktiga gruppen *Män mot hedersförtryck*. Det står: "Att kriminalisera barn- och tvångsäktenskap kommer att ha marginell effekt. Det viktiga är att ställa fler och hårdare krav på imamer att exempelvis upplösa muslimska äktenskap i de fall då kvinnan vill det, något som i dag inte alltid sker". Det skriver Rasool Awla, kontaktperson för *Män mot hedersförtryck*. "Imamutbildningar" som det *pratats* om i tio år utan att något görs åt saken kommer inte heller att lösa problemet med hedersförtrycket eftersom det handlar om flera frågor än vissa imamers normer och värderingar; apropå SVT:s avslöjande i *Uppdrag granskning*: "Imamernas råd".

Att kriminalisera barn- och tvångsäktenskap motarbetas även på andra håll i Europa; den ansedda tidningen *The Times* skriver om den politiska kulturrelativismens konsekvenser, inklusive invandrafientlighet, i England och uppger att "the Blair Government dropped plans to ban forced marriage because the Muslim Council warned that doing so would "stigmatize communities". These issues were to be hidden from public view: and damn the victims" skriver Camilla Cavendish (citatet är från hennes text med titeln: *The feudal societies imported from Pakistan and Bangladesh throw up problems that no one wants to adress*, *The Times* 2012-06-28). Skribentens slutsats "damn the victims" kan man utan vidare hålla med om; det är inte de berörda och förtryckta ungdomarna som tas hänsyn till utan det är de vuxna med rösträtt som politiker och tjänstemän lyssnar på. Tvångsäktenskap, oskuldskontroll, hedersförtryck skulle nog aldrig accepteras om någon hänvisade till "engelsk" eller "svensk" kultur men individuella mänskliga rättigheter upphör att gälla när vissa minoriteters (oftast manliga) representanter åberopar mångfald och kulturella rättigheter. Flera, ofta invandrade, kvinnliga människorättsaktivister, anser att detta är en form av *rasåtskillnadspolitik* men vi skall inte fördjupa oss i den debatten utan bara säga några ord om den *politiska* kulturrelativismen som enligt Nyamko Sabuni har trängts tillbaka (obs! det är inte att förväxla med den antropologiska kulturrelativismen).

Trots att jämställdhetsministern talar om stora framsteg mot kulturrelativisterna i hedersdebatten står följande att läsa på regeringens egen hemsida och som antagligen speglar just Sabunis, säkerligen mera verklighetsförankrade syn:

"Myndigheterna har inte gått vidare på egen hand för att utveckla arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck, utan det är enbart genom att regeringen har gett uppdrag och medel som frågan har utvecklats. Hedersrelaterat våld och förtryck var ett nytt område, en ny social problematik där kunskapen successivt växte fram. Det civila samhällets organisationer har spelat en avgörande roll..." detta är naturligtvis en skönmålning av verkligheten som inte går på "detaljer" kring viktiga myndigheters (liksom gamla JämO, BO eller DO) tystnad och motarbete i frågan. Det är viktigt att ministern vågar visa sitt missnöje, men frågan kvarstår - vad händer sen? Att kulturrelativismen blommar och fortsätter att bromsa och hindra uppstädning i hederskulturers bakgårdar visar även ett senaste forskarinlägg; ett ytterligare bevis på kulturrelativismens krafter bland inflytelserika akademiska kretsar. Inlägget kommer från en iransk-svensk-amerikansk forskare från den internationella horisonten där det återigen hotas med de sedvanliga och ytterst effektiva "rasism"-etiketterna: "...termen *"hedersmord eller hedersvåld"* används oftast i den nordamerikanska / västeuropeiska sammanhang av antingen patriarkala manliga samhällsledare för att förklara bort dödligt våld i hemmet eller av rasistiska / islamofobiska media, liberala och höger politiker, samt av djupt islamofobiska "ex-muslimska" liberala feminister av utländsk bakgrund som har hittat en (lukrativ) karriär i att falskeligen presentera sig som "experter", sällsynta och modiga kritiker och alltså tillgodoser ett redan djupt fördomsfullt, okunnig, rasistiskt publik/marknad med insider kunskap om denna fråga..." detta skriver Dr. Golbarg Bashi, BA (Hons), Ph.D. Center for Middle Eastern Studies Rutgers, The State University of New Jersey.

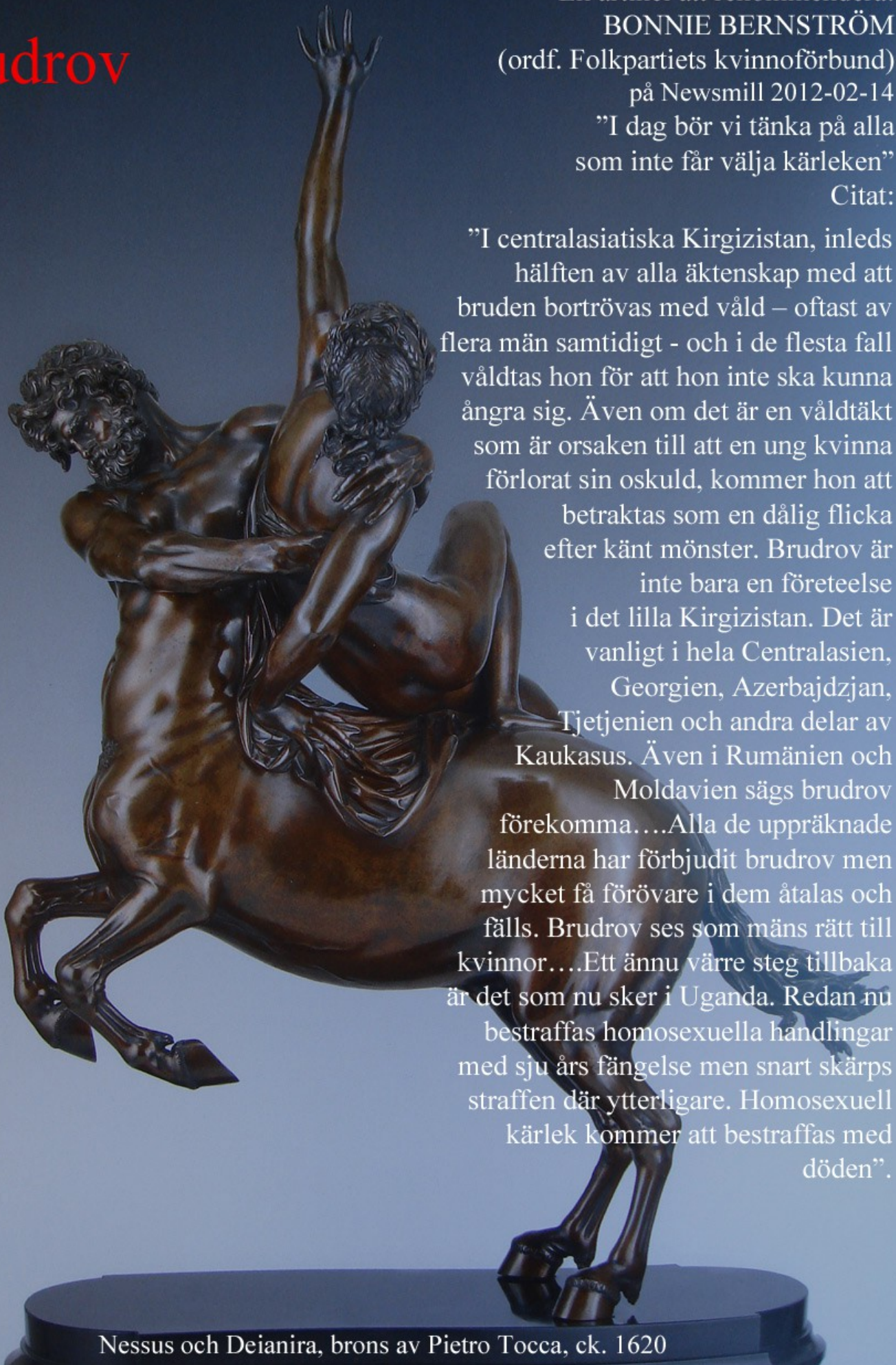

Skulptur: Tom Otterness, *Three Evils* (en av tre), 2002, New York

Det är inte lätt att förstå varför är det "rasistiskt" att kritisera en i grunden rasistisk etik (hedersetiken) och här är det på plats att minnas Fadime; när undertecknad för elva år sedan diskuterade frågan om politiseringen av hedersvåldsfrågan med Fadime Sahindal inför ett seminarium (på Rädda Barnen 2001-03-26) frågade hon helt förskräckt: "vad har alla dessa människor att göra med *mina* rättigheter?" Hon förstod inte varför man gör politik av att alla "invandrartjejer" (hennes ord) borde ha samma rättigheter som "svenska tjejer" och vi är nog flera som ännu idag inte förstår detta. Vi vet däremot vilka som betalar priset för denna ändlösa politisering av MR-frågor. *Hedersnytt* har just avslutat ett längre samtal med två lärare från Södertälje som dagligen möter spår av diskriminering och förtryck i hederns namn i en skola där rektorn helt enkelt förbjuder dem att använda begreppet "heder".

Det har gått tio år med hedersvåldsdebatter och några menar att debatten mot kulturrelativismen är vunnen. Ja, möjligen i Rosenbad men inte utanför.

Brudrov

En artikel att rekommendera:

BONNIE BERNSTRÖM

(ordf. Folkpartiets kvinnoförbund)

på Newsmill 2012-02-14

”I dag bör vi tänka på alla
som inte får välja kärleken”

Citat:

”I centralasiatiska Kirgizistan, inleds
hälften av alla äktenskap med att
bruden bortrövas med våld – oftast av
flera män samtidigt - och i de flesta fall
våldtas hon för att hon inte ska kunna
ångra sig. Även om det är en våldtäkt
som är orsaken till att en ung kvinna
förlorat sin oskuld, kommer hon att
betraktas som en dålig flicka
efter känt mönster. Brudrov är
inte bara en företeelse
i det lilla Kirgizistan. Det är
vanligt i hela Centralasien,
Georgien, Azerbajdzjan,
Tjetjenien och andra delar av
Kaukasus. Även i Rumänien och
Moldavien sägs brudrov
förekomma....Alla de uppräknade
länderna har förbjudit brudrov men
mycket få förövare i dem åtalas och
fälls. Brudrov ses som mäns rätt till
kvinnor....Ett ännu värre steg tillbaka
är det som nu sker i Uganda. Redan nu
bestraffas homosexuella handlingar
med sju års fängelse men snart skärps
straffen där ytterligare. Homosexuell
kärlek kommer att bestraffas med
döden”.

Nessus och Deianira, brons av Pietro Tocca, ck. 1620

Forskning kring hedersrelaterat förtryck i skolan

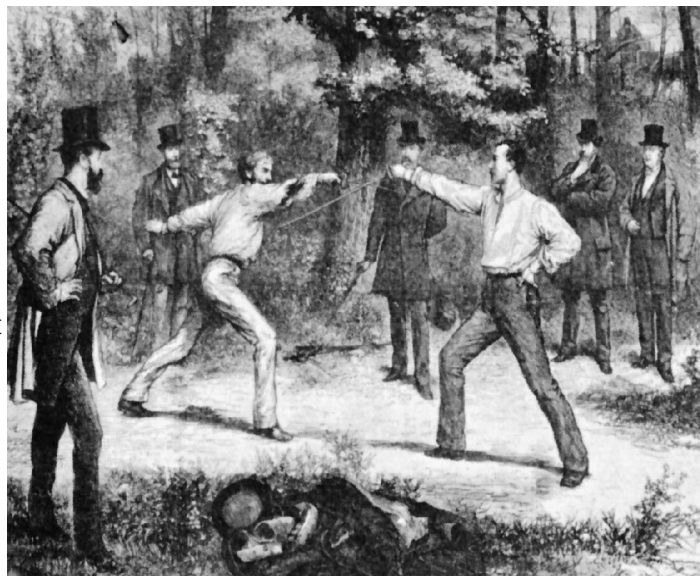
Detta var titeln på ett välbesökt seminarium som hölls i Riksdagen på initiativ av riksdagspolitikerna Amineh Kakabaveh (V) och Anna Steele (Fp) den 30 maj. Utgångspunkten var en forskningsrapport av prof. i pedagogik Pirjo Lahdenperä och fil.dr. i sociologi Mehrdad Darvishpour vilka har undersökt attityder hos tretusen ungdomar i Stockholm genom "normkritiskt interkulturella ögon". De har funnit att cirka sju procent av dem var utsatta för olika former av diskriminering relaterat till hederskulturer. Mehrdad Darvishpour sammanfattade den giftiga hedersvåldsdebatten som stormat sedan Fadimes dagar och delade debattörerna i tre kategorier: Först nämnde han de radikala feministerna vilka beskrevs som "naiva därför att de inte vill se vissa kulturella inslag i hedersvåldet". Som nästa kategori nämndes de som överdriver kulturens betydelse genom att nöja sig med en "kulturbetingad förklaring". De är "ute på farliga vägar" varnande Mehrdad vilket lät som en tydlig känga mot några icke namngivna antropologer och etnologer. Den tredje kategorin beskrevs däremot äga den *rätta* metoden för "att förstå problematikens komplexitet" - det handlar naturligtvis om akademikernas senaste favoritbegrepp "intersektionalitet". Just i hedersvåldssammanhang tillämpas den annars självklara mångsidighetens metod inte sällan för att blanda bort betydelsen av vissa *kulturspecifika* normer och för att nedvärdera eller i vissa fall rasistförklara några antropologer vilka skulle kunna uppfattas som obekväma i en politisk kontext.

Mehrdad har deklarerat sig tillhöra "intersektionalisterna" (den *rätta* metoden) fast, heder åt honom, *medgav* han ändå kulturens betydelse i sammanhanget. Samtidigt tonade han ned kulturens roll genom att dra olika paralleller med diverse andra företeelser, t.ex. den gamla döda *duell*-traditionen. Som bekant duellerade *adeln* en gång i tiden för att rätta till vissa verkliga eller påhittade kränkningar som vanligen skedde mellan två adelsmän så att denna typ av hedersuppgörelse var i stort sätt en ren *manlig* angelägenhet. I vissa fall, om en kvinna råkade bli inblandad i konflikten, kunde männen döda *varandra*. Det har hänt att en kvinna fick begrava både sin man och sin (eventuella) älskare men traditionen hade inget att göra med att en släkt dömer sin dotter eller son till döden.

Anna Steele (Fp)

En svensk riksdagspolitiker som vågar engagera sig i hedersvåldsfrågan.

En "hedersuppgörelse" mellan två män - Ska det jämföras med dottermord?

Bortom sådana onödiga jämförelser, under intersektionalismens oklara himmel lade (också) Mehrdad skulden för hedersvåldet på invandrarnas *utanförskap*, *arbetslöshet*, *maktlöshet* och *fattigdom* vilket bemöttes av Amad Eskandari, översättaren av Unni Wikans bok *En fråga om heder* till kurdiska. Han påpekade att Pelas farbröder eller Fadimes fader *inte* var arbetslösa och ett av de senast uppmärksammade hedersmorden i Kanada då en miljonär, ursprungligen från Afghanistan, dödade sina tre döttrar, visar att hedersmord inte nödvändigtvis är en klassfråga heller. Vad gäller "utanförskap" argument kan man komma ihåg att enligt FN och Amnesty begås

de flesta hedersmord i Pakistan, cirka 1000-1200 som rapporteras per år. Man kan fråga sig om pakistanier lider då av "utanförskap" i Pakistan? Vilken typ av utanförskap i så fall? Vad gäller de återkommande förklaringarna om "arbetslöshet" och "maktlöshet" kan vi erinra oss att Tjetjeniens president Ramazan Kadyrov som anser att en *riktig* man ska kunna döda sin dotter/kvinna för omoraliskt leverne (*The Independent*, Robert Fisk: The crimewave that shames the world). Hur man skall åberopa "maktlöshet" eller "arbetslöshet" i presidentens fall *eller* ännu viktigare ute i stora världen *utanför* lilla Sverige är svårt att se. Frågan om tydligt identifierbara *kulturspecifika hedersnormer*, förekommande över *halva världen*, återstår - som man alltså inte kan nämna i lilla Sverige utan att riskera en rasiststämpel. Moment 22.

Och här befinner sig integrationspolitiken bortom regeringskansliet som sagt, ute i verkligheten. Med *verklighet* menas t.ex. den också femton år försenade men äntligen påbörjade *samhällsorienteringen* för nyanlända. I läraryrket utbildningens långa litteraturlistor saknas inte bara Fadimes glasklara vittnesmål utan också alla de grundläggande böckerna i hedersvåldsfrågan (t.ex. antropologerna Wikan, Carlbom, Kurkiala, etc.). Hur skall hedersförtryck förebyggas när man inte ens tar upp frågan med stöd av gedigen litteratur, erfarna och engagerade lärare?

Vid sidan om invandrarnas *utanförskap* och *maktlöshet* som Darvishpour och många andra sociologer forskar i skulle det finnas flera intressanta frågor att *forska i*, t.ex. hur mycket *makt och inflytande* de traditionella etniska organisationerna och samfund har över att konservera och påtvinga ungdomar kyskhets- och hedersnormerna? Denna fråga kom från publiken men det fanns "ingen tid" för ett svar varken under eller *efter* seminariet.

Numera är man van vid att inte få svar på viktiga frågor. Bahareh M. Andersson påpekar i *Göteborgsposten* att en "medeltidsprofet" som förespråkar månggifte, oskulds kontroll och dansförbud (t.o.m. i SvT) sitter i *riksdagens försvarsutskott* för moderaterna. Trots upprepade försök kan inte Bahareh få en enda kommentar från de ansvariga moderaterna. Socialdemokraterna svarar genom att skicka e-post till henne med några citat ur klippta deras jämställdhetsprogram. På *Newsmill* granskar Carina Hägg (S) en liknade fall av en annan fundamentalist denna gång i socialdemokraternas led. Fenomenet att partier rekryterar även fundamentalister kallar hon för politisk *röstmaximering*. Reaktionen från de ansvariga: tystnad. Tidigare har det föreslagits bl.a. av Bahareh Mohammadi Andersson att man borde utreda eller/och forska i hur mycket den utbredda politiska kulturrelativismen bromsat och hindrat arbetet för att försöka uppnå lika rättigheter för de utsatta "invandrartjejerna". Ingen ansvarig politiker ville kommentera saken (offentligt). Enligt *Murphys kloka lag* skall man "hålla tyst om en konflikt som man inte kan/vill lösa" men detta fungerade inte riktigt *efter* mordet på Pela och Fadime. Parallellt med många beslutfattares fortsatta tystnad har vi ändå fått en infekterad debatt sedan över tio år medan konflikterna kvarstår, eller snarare fördjupats och förvärrats. Frågan tränger sig på: hade inte Murphy rätt?

Skulptur: Tom Otterness, *Three Evils* (en av tre), 2002, New York

Låt oss sluta borra djupare i tystnadens tjocka dimmor och konstatera: unga invandrarflickor (och pojkar) rymmer från sina hem, läkare rekonstruerar mödomshinnor (som inte finns), många tiotusentals invandrarungdomar växer upp under olika former av diskriminering i namn av kulturer och religioner, flera hedersmord och hederssjälv-mord sker. Mer och mer pengar pumpas in i "hedersvåldsmarknaden" (Arhe Hamendnacas begrepp) eftersom hederskulturer växer fritt medan de ansvariga vägrar svara på avgörande frågor. Den ovan citerade beskrivningen av den engelska politikens dilemma kan upprepas: "These issues were to be hidden from public view: and damn the victims". Huvudproblemet är ändå inte "the public view" utan beslutfattarnas strutsmentalitet som välkomnar även hederskulturer under mångkulturalismens färgrika paraply och som obönhörligen leder till resultatet: "damn the victims". Namn som Sara, Pela, Fadime, Abbas, Jian och några till som avrättades i hederns namn är kända för allmänheten medan de flesta förblir anonyma. Men, vi skall inte glömma de tiotusentals ungdomar vilka växer upp i hederns skugga, i Sverige (och millioner i Europa).

Mellan "naiva feminister" och "farliga" antropologer

Eftersom **Hedersnytt** kritiserat **Mehrdad Darvishpour**, fil.dr. i sociologi, frågar vi honom direkt:

Fråga: I din föreläsning medger du i en mening att bakom ett hedersmord finns även kulturrelaterade normer och värderingar men samtidigt är du upptagen i hela din analys av invandrarnas arbetslöshet, fattigdom, utanförskap, klassfrågor och könsfrågor. Men det är ändå så att i ett samhälle där oskulden är en ickefråga händer det ju inte att en släkt beslutar sig för att avrätta en dotter för hon förlorade oskulden innan äktenskapet. Anser du inte då att på något sätt blandar du bort just den avgörande frågan; normer och värderingar bakom hedersvåldet?

Mehrdad Darvishpour

Svar: Att förneka att det finns vissa kulturella normer och särdrag som legitimerar hedersvåldet är absurt. Man kan inte heller förneka att bland vissa etniska minoriteter som kommer från ett klansamhälle eller en mindre utvecklad urbaniserad miljö förekommer hedersvåld i större utsträckning än bland övriga befolkningen. På så sätt betonar jag också på kulturens betydelse för hedersvåldet. Vad som skiljer däremot min utgångspunkt från det kulturbetingade perspektivet är följande:

Den kulturbetingade perspektivet tenderar att generalisera bilden av hederskultur bland "vissa invandrargrupper" och därmed "andrafierar" människor med en annan etnisk härkomst och kulturell bakgrund. Det saknar helt enkelt ett kontextuellt perspektiv som kan förklara varför hederskultur förekommer bland vissa familjer inom samma grupper medan andra familjer avstår från hederskulturen. Det kan knappast förklara varför vissa familjer som har bott i Sverige under lång tid tenderar att bli mer religiösa, konservativa och mer traditionella och hedersnormer till och med blir starkare bland dem? Detta perspektiv bortser ifrån det faktum att det även tidigare har funnits en sorts hederskultur i Sverige och i många andra Europiska länder som inte har med invandrargrupper att göra. Än idag finns en sorts hederskultur bland vissa föräldrar som har homosexuella barn eller bland vissa religiösa grupper i Sverige med svensk härkomst. Jag vill därmed påstå att hederskultur inte är ett unikt fenomen som enbart förekommer bland vissa

specifika etniska grupper, inom geografiska området eller enbart bland vissa religioner. Grader av hedersvåld och dess legitimitet varierar beroende av en mängd faktorer som jag kommer att nämna nedan. Exempelvis kan man fråga sig om diskriminering, utanförskap och stigmatisering kan förstärka patriarkala attityder bland de utpekade grupperna? I så fall vi måste inkludera även diskrimineringsaspekter för att studera hederskulturen bland vissa invandrargrupper i Sverige. Mitt perspektiv är på så sätt ett kontextuellt perspektiv som har en antirasistisk feministisk utgångspunkt och är mångdimensionellt. Jag anser att förutom kulturella bakgrunder kan faktorer som ålder, klassposition, kön, sexuell läggning, diskriminering och graden av integration påverka hederskultur och dess yttring. Problemet är att ett kulturbetingade perspektiv med sina enkla förklaringar tenderar att skapar ett "vi" och "de" tänkande, där "de" är problemet och "vi" är lösningen. Jag anser att detta perspektiv kan riskera att falla i en rasistisk diskurs. Sist vill jag betona att ett kulturbetingat perspektiv ger ofta en onyanserad bild av kultur som verkar statisk, oföränderlig och essensialistisk. Medan enligt min uppfattning kan ovannämnda faktorer påverka kulturella attityder och föreställningar. När jag studerar unga flickor och kvinnor och även pojkars utsatthet för hedersvåld, använder jag ett *intersektionellt* perspektiv som fokuserar på maktaspekter och konflikter inom familjer med hedersnormer och i samhället för övrigt.

Enligt dig är de som ger en "kulturbetingad förklaring" till hedersmord "ute på farliga vägar". För att undvika gissningar kan du nämna några namn vem du tänker på när du talar i sådana anonyma termer?

Jag vill helst avstå från att utpeka personer. Men är de verkligen "anonyma" för er? Bland journalister var juristen Jesus Alcalá ett välkänt namn som sedan 1997 flaggat för en kulturbetingad förklaring för att förklara mordet på Sara i Umeå. Bland mina akademiska kolleger är den norska forskaren Unni Wikan ett tungt namn som har skrivit böcker med ett kulturbetingade perspektiv kring heder. Även bland en del politiker och inte minst inom höger med ansvar inom regeringen finns några som försöker bekämpa hedersvåldet med ett kulturbetingade perspektiv, vilka enligt mig knappast har lyckats lösa problemet trots deras stora insatser.

*I de segregerade öar av etniska organisationer och samfund där hederskulturer odlas pågår ingen dialog om jämställdhet. Redan Fadime påtalade detta grundläggande behov att de etniska organisationerna måste ta ett ansvar (hon brukade tala om de "kurdiska föreningarna" vilket inte var den bästa formuleringen. Jag diskuterade frågan med henne på den tiden). Jag själv har fört dialog både i utlandet och i dessa manliga organisationer i Sverige under tolv års tid där jag inte sett ett spår av en integrationspolitik med fokus på jämställdhet. Härefter gjorde jag några intervjuer i en av våra könssegregerade enklaver där en ung man efter ett längre samtal viskade i mitt öra: du förstår även om vi ville kan vi inte blanda oss män och kvinnor så som "svenskarna" gör; våra religiösa ledare vakar över oss! sa han. Så, Du talar om "makt". Varför inte forska om de etniska organisationernas makt som tvingar kyskhetskulturen på sina landsmän? Ett exempel till: under en minnesstund som hölls i Riksdagen till Fadimes minne i år i januari, lästes Fadimes kända tal (från 2001-11-20) upp i riksdagen från början till slut av en riksdagskvinna (S) med invandrarbakgrund. Märklig nog utelämnades bara två rader, just de rader som handlade om de etniska föreningarnas ansvar. Ingen reagerade, ingen kommenterade. Är detta en fråga om **tabu**, även för dig?*

Jag har sedan länge flaggat för att en del så kallade "invandrarorganisationer" tenderar att fungera som ett patriarkalt nätverk, vilka i sin tur producerar patriarkala normer. Jag har till och med föreslagit att de ekonomiska stöd som går till ideella föreningar ska bli villkorade. Det innebär att hälften av styrelseledamoterna bör bestå av kvinnor samt en jämställdhetsplan ska drivas för att de kan få ekonomiska stöd. Då kommer många ideella organisationer -och inte minst en del "invandrarorganisationer"- bli tvungna att omstrukturera sig och driva en jämställd policy istället att reproducera patriarkala normer. Glöm inte bort att nätverk är en maktresurs och därmed kan ett patriarkalt nätverk motverkar unga flickors och kvinnornas frigörelse!

Hedersnytt tackar Mehrdad för intervjun och konstaterar att vi kan vara överens om att vi inte är överens på flera punkter. Det är ändå glädjande att Mehrdad inte avvisar de kulturella normernas roll i frågan även om han ser på saken nästan bara utifrån en "svenskar och invandrare" perspektiv. Här handlar det *inte* om "svenskar och invandrare" utan om "individualister och kollektivist" eller "kössegregationskulturer kontra könsgemenskapskulturer" som tidigare påpekats, och häri ligger "andrafieringen". Liksom vegetarianer "andrafierar" köttätare och stockholmare "andrafierar" norrlänningar eller den iranska presidenten Mahmoud Ahmadinejad "andrafierar" Väst när han hävdar (i FN) att i Iran finns inget homosexualitet för det är en "västerländsk sjukdom". - Att Mehrdad talar om "så kallade invandrarorganisationer" låter en aning bagatelliserande; det handlar inte bara om små etniska föreningar utan tunga stora aktörer, livslevande etniska öar, speciellt samfund med tusentals medlemmar och ännu flera besökare (*enklaver* som antropologen Aye Carlbom beskrev fenomenet). Att döma efter svaret kommer Mehrdad tydligen inte heller forska kring dessa organisationers *maktinflytande* och hans förslag i sammanhanget kräver en annan och komplicerad diskussion som vi inte kan ta här.

Hedersnytt har frågat *Bastet* om en antik sedvänja: **pojgars omskärelse**

God dag! Jag är en 2600 år gammal katt och just nu står jag här för att den lilla webbtidningen *Hedersnytt* frågade mig vad jag vet om sedvänjan att omskära småpojkar. Först skall jag bara presentera mig (vanligt även hos oss katter). Jag heter Bastet och kommer från Egypten. En konsthantverkare skapade mig (av brons med guldringar) som en representation för den egyptiska Kattguden. Hantverkarens namn kommer jag tyvärr inte ihåg, efter sådär 2600 år men det är inte för att mitt minne börjar bli dåligt. Denna märkliga vana att konstnärer har klottrat en signatur på sina alster kom nämligen långt senare på modet, först i den narcissistiska eller så kallade individorienterade kulturen i Europa.

Nåväl, som egyptisk Gud är det min uppgift att vaka över hemmet och härden. Det sägs att jag är dotter till självaste solguden, *Ra*. Det ska medges att jag inte är säker på sanningshalten i detta men det är trevligt att tro på en vacker *sägen*; vi katter kan ju tillåta oss att strunta i de vetenskapliga beviskrav som människor ägnar sig åt (ibland). Som gammal Katt eller Kattgud kan jag konstatera att tiden gått för fort.

Dynastier och nya Gudar har kommit och gått i mitt hemland och nu efter årtusendens krig och stormar lever jag ett lugnt liv. Officiellt heter jag numera även "*The Gayer-Anderson Cat*" och fortsätter att stå på min vakt i storstaden London. Min senaste ägare, en viss herr Major Gayer-Anderson, skänkte sin antika samling till den egyptiska kungen Farouk (som gav honom titeln "Pasha" i utbyte). Själv blev jag en gåva till British Museum, i Majorens hemland, England. Här står jag än idag och experterna anser att jag är "one of the finest non-human sculptures known from ancient Egypt, elegant, zoologically faithful and conveying with unnerving accuracy the self-assurance and concentrated gaze of the animal". Men det vore ju också trevligt att få uppmärksamhet för något mer än min "elegans och zoologiska trovärdighet", typ mina tankar. Så nu när ni vet lite om min bakgrund kan jag börja gräva i mitt flertusenåriga minne.

Jag har haft relativt långt tid på mig att observera människoartens framsteg. Utrustad med kattens stabila natur blir jag något förvirrad av att se den enorma utvecklingen människor har åstadkommit. På vissa områden alltså. Krigskonsten, till exempel. Läran om att yrkesmässigt mörda varandra i hisnande antal brukar människorna kalla för *krigskonst*. Det första klassiska verket i ämnet "*The Art of War*" är skriven min jämnåriga, den kinesiske mästaren Sun Tzu och hans bok läses flitigt världen över än idag, också i det numera fredliga Sverige. På min tid brukade männen ha ihjäl varandra med ett enkelt spjut eller annat metallföremål - det fanns något traditionellt "manligt" i detta att strida öga mot öga - men i dagens läge kan de skapa ödeläggelse med en knapptryckning, utplåna själva jorden, inklusive kvinnor och barn. Här kan man nog tala om utveckling medan tiden på vissa andra områden står stilla. Till exempel: många föräldrar tvångsgifter sina ungar, kontrollerar döttrars modom eller omskar flickor och pojgars könsorgan precis som på min tid. Alltså, omkring 2600 år sedan.

Vad gäller just omskärelse av pojkar är det tyvärr så att jag är, trots min ålder, för *ung* för att ge er tillförlitliga uppgifter. Men jag minns min mormors berättelse, återberättad från hennes

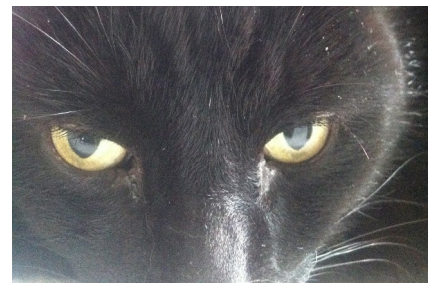
mormorsmor: Det levde en gång en kvacksalvare (det hette medicinman eller shaman, nåt sånt tjuvigt) i en by nära Nilen. Han noterade att ökensanden kunde ställa till problem under gossars förhud när föräldrarna var ovilliga att använda tvål (troligtvis kände vi egyptier till tvålen redan då; tvålämnen förekommer ju naturligt i vissa växter). Denna "doktor" kom så på idén att i stället för tvätt och tvål blir det enklast om man skär bort pojkarnas förbud. Han sålde in sin uppfinning hos faraon som genast blåste upp saken och serverade det hela för folket som ett påbud direkt från Gudarna. Alla blev nöjda och belåtna. Så småningom gick sedvänjan på export till andra folkgrupper - halva Afrika och Mellanöstern; och så vidare till USA där ritualen fortsatt praktiserats trots att tvålanvändande har blivit allmänt accepterat, för att inte säga trendigt. Folk som saknar öknar i sina hemländer och har sand bara i sandlådan för småungar praktiserar också denna sedvänja, vars gudomliga välsignelse bland annat kommer nog ifrån min egen mor, solguden *Ra*. Det sägs att cirka 30-40 procent av världens pojkar omskärs i denna så kallade dataålder. Jag vet inte vad jag skall säga om denna enorma exportframgång men nog känns det stimulerande att det idag finns något fåtal människor som vågar utmana en fem till kanske åttatusenårig sedvänja vars dignitet sedan min tid backats upp av ännu flera Gudar.

Under gångna årtusenden brukade man fångsla och tortera upproriska människor när de utmanade etablerade sanningar (tänk bara hur det gick för stackars Galileo Galilei) eller bränna dem på bål (som Giordano Bruno) men nu på senare tid, i de så kallade demokratiska länderna, slipper man den här gruvliga sortens mobbning. Man blir bara utskälld, utfrusen eller utslängd från sitt jobb i fall man vill röra om i den lagom lugna svenska grytans idyll.

Tack för att jag fick komma till tals och nu skall jag lämna ordet tillbaka till *Hedersnytt*. Jag ska bara passa på att berätta att det ryktas om att ämnet *flickors omskärelse* snart kommer vara föremål för ett seminarium i den svenska riksdagen - det planeras av Amineh Kakabaveh (V) och Arhe Hamednaca (S).

Min avlägsna släkting, katten Rollo, i Stockholm kan komma att bevaka vad som skall sägas om denna ännu blodigare antika sedvänja, i dagens Sverige. Men, nu skall det talas om pojkar. (De är också människor).

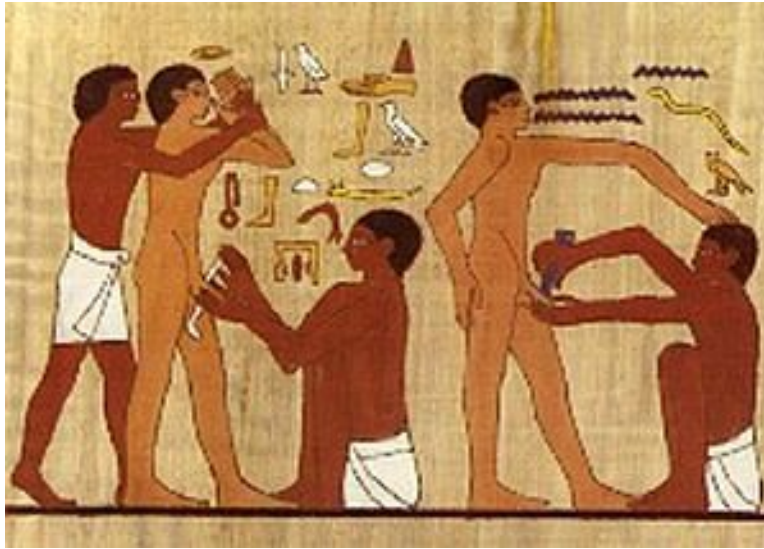

Kampanj mot pojkars omskärelse

Under våren drev den kända liberalen, tidigare socialministern och Röda Korsets ordförande Bengt Westerberg, med *Humanisternas* stöd, en tapper kampanj mot denna sedvänja. Ingreppet i fråga klassas av flera rättsorganisationer bland *skadliga sedvänjor* men praktiseras ändå världen över som ett naturligt inslag i många kulturer, dokumenterat sedan faraonernas slavsamhälle. Westerberg argumenterade inte för att förbjuda sedvänjan utan för att barnen, när de uppnått den rätta åldern, skall kunna *bestämma själva* över ingreppet men som väntat utmynnade kampanjen i en infekterad debatt utan resultat för de berörda pojkarna.

Det handlar om tusentals i Sverige och miljoner barn ute i världen som årligen utsätts för föräldrarnas oåterkalleliga beslut. Det sägs att allt detta görs i pojkarnas intresse (också flickor omskärs i den goda viljans namn) men själva grundfrågan varför man inte skall kunna låta

pojarna själva bestämma *innan* ritualen genomförs förblir en gåta. En gåta i varje fall för människor vilka anser att Gud/Gudar och stamhövdingar inte nödvändigtvis ska bestämma över småpojars snoppar i ett demokratiskt samhälle. Nelson Mandela (varken jude eller muslim) har beskrivit sina erfarenheter av vilket lidande detta ingrepp tillfogar en liten pojke och från den svenska horisonten kan t.ex. Soleyman Ghasemianis korta text *Gud och snoppen* berätta om samma sorts skräckfyllda upplevelser. Är man troende är det kanske rimligt att tro att Gud och Gudarna (det är värt att tänka på även andra än de monoteistiska religionerna) har med stort behag skådat människors mödosamma utveckling från slaveri till demokrati över halva världen och därför skulle Gudarna *i dagens läge* bli betydligt nöjdare om auktoritära tvångsmetoder ersattes av att pojarna själva fick styra över sina smärtsamma initiationsriter.

Från *Hedersnytt* kan noteras att liknande "provocerande" försök som Westerbergs har havererat t.o.m. inom Rädda Barnen när Esmail Maloudi från Göteborgs RB många år sedan motionerade för att driva en kampanj mot pojars omskärelse. Han fick stöd bara från en principfast minoritet och den uppmärksammade motionen röstades ned. Några läkare, professorer och mindre organisationer som *Barnen Först* driver beslutsamt denna kampanj sedan årtionden, utan resultat för de berörda pojkarna. Därför bestämdes det i *Nätverkets* styrelse att eftersom vi inte ens klarar av att få igenom de grundläggande förslagen för att förebygga hedersmord *avstår* vi från att engagera oss i denna, i stort sett, omöjliga fråga. Vi har inte utvecklat en egen ståndpunkt i fråga heller men i det läget vill vi ändå, från redaktionen sida, påvisa några gemensamma beröringspunkter med hedersvåldsdebatten.

Manneken Pis, Bryssel

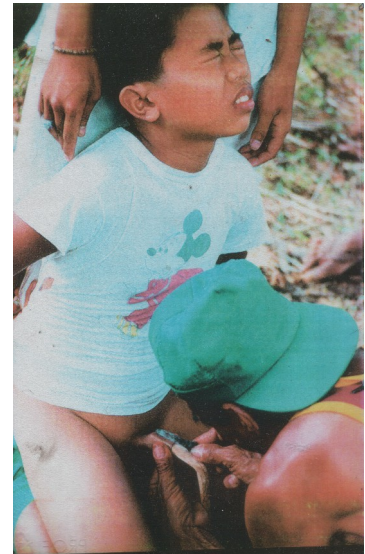
Jag står här sedan 1960 och
miljoner turister har
fotograferat mig. Det
är trevligt att ett
fåtal kommer ihåg
att min förhud
är min egen.

Bengt Westerberg, *Humanisterna* och alla intresserade kan ha noterat att de som har den egentliga uppgiften att försvara barns rättigheter liksom BO, DO, RB och BRIS var tysta i debatten. Tystnad är samtycke som det heter fast i det fallet handlar det kanske snarare om det omdiskuterade *fegheten* (apropå Sahlins berömda erkännande) som faktiskt medges villigt av många av dessa förutnämnda organisationers medarbetare när mikrofonerna är avstängda. Hur som helst, utan dessa myndigheter och organisationers aktiva stöd kommer troligtvis inte gå att skydda dessa barns rättigheter till den egna kroppens integritet. Det är denna iögonfallande *tystnad* ("passivitet" menar regeringens hemsida, citerad ovan) som är en av huvudorsakerna till att vi står där vi står. Vad faraoner, profeter och diverse stamhövdingar bestämde på slavsamhällenas tid gäller också här och nu. Om några människorättsaktivister ifrågasätter tusenåriga kulturella grupprättigheter i syfte att rädda barnens individuella rättigheter - *må det gälla gossarnas snoppar eller döttrarnas mödom* - då blir de kallade för "kulturrasister", "antisemiter", "islamofober" och därmed stryps dialogen. Debattklimat, Sverige 2012.

Här skall vi inte analysera debattens många intressanta argument utan lyfter bara fram dess kanske viktigaste aktör. Det avgörande i debatten var troligen själva integrationsministerns argument om att denna kampanj bör drivas av de berörda grupperna själva dvs. judar och muslimer, annars kan han inte stödja den, som han sade i Sveriges Radio. Erik Ullenhag framstår som en sann liberal och försvarare av mänskliga rättigheter men i detta fall är hans argument problematiskt. Det är värt att nämna att det finns även andra grupper än judar och muslimer vilka berörs men det första problemet med argumentet är att det handlar om en rättighetsprincip *oberoende* av vilka som driver frågan. Man skall t.ex. inte behöva vara spanjor för att få tycka att tjurfäktning är trots allt bara ett ritualmord inför en entusiastisk folkmassa och det faktum att det finns en del spanjorer som hade fått nog av sin "nationalsport" skall inte heller behöva påverka våra omdömen i sig. Skulle, händelsevis, tvåhundra tusen spanjorer flytta till Sverige vore det ändå ingen anledning att tillåta dessa blodiga folkfester i Globen, däremot mer av spansk film, konst, mat och vin skulle säkert välkomnas.

Vidare är det också så att i en demokrati borde samma rättigheter gälla för *alla*, speciellt för barn vilka saknar rösträtt. Lagen är klar; den förbjuder föräldrar att omskära sina döttrar och tillåter att omskära sina söner eftersom *det* ingreppet ser makthavarna som en mer eller mindre harmlös liten sak för familjen. Samtidigt vet man att då och då avlider några pojkar även i västvärlden eller får allvarliga konsekvenser till följd av ingreppet, liksom fallet i Köln med fyraåringen i juni som ledde till ordentliga rabalder. Allt detta verkar väga lätt mot sedvänjas tusenåriga dignitet. Vidare är det också problematiskt att lämna ansvaret åt de som utövar sedvänjan speciellt då när det är föräldrar som utsätter barn för lidandet, även om allt sker i den goda viljans, kulturens, Gudens/Gudarnas namn. Detta är en central fråga med direkt relevans till hedersvåldsdebatten och därmed är vi framme vid källan av den eviga konflikten mellan *individ och kultur*. Låt oss därför stanna upp för några korta reflektioner och till uppfinnarnas - typ, faraonernas - belåtenhet lämna denna olösbara fråga om kniven i gossarnas förhud.

Om man bortser från extrem blodiga undantag som t.ex. kvinnlig omskärelse eller rituella djurslaktmetoder då kan det konstateras att de ansvariga väljer att *inte* lägga sig i "de andras" kulturer (i varje fall inte där själva hedersetiken produceras) och "väntar" på förändring inifrån de berörda grupperna själva. Vissa andra beslutfattare anser helt resignerat att hedersetiken "kommer nog att lösa upp sig efter den *tredje* generationen" medan ytterligare andra väljer att ignorera problemet och menar att "jag vet inget om hedersvåld och vill inte veta heller eftersom vi ändå inte kan lägga oss i andras kulturer". På det sättet undviker de ansvariga att stöta sig med de starka grupper av traditionalisterna och kommer tryggt undan från deras rutinmässiga och hotfulla etiketter av typen "kulturrasist", "kulturimperialist" som en vanlig svensk tjänsteman vill slippa till vilket pris som helst. Högt uppsatta politiker har nog ännu starkare anledning att undvika konflikter med de andras "kulturer" eftersom risken att få på sig en etikett som "kulturimperialist" skulle kunna vålla t.o.m. handelspolitiska konsekvenser som kanske trassel med vapen/oljeaffärer vilka har högst prioritet. T.ex. kan den svenska kungen få uppdraget att dekorera en av världens mest effektiva kvinnoförtryckare, kungen av Saudi, med en svensk hedersmedalj.

Historien är full med exempel på hur människor identifierar sig med olika typer av förtryckande system och sedvänjor och det är också många som har varit/är beredda att offra sina liv för alla sorters antidemokratiska och antiindividualistiska idéer som de ser som hot mot den egna kulturen. I stället för att lyfta fram några konkreta historiska exempel låt oss bara belysa dilemmat i form av en liten saga, så här: vi åker till Kolmården för att besöka den stora vackra tigern som också föddes och växte upp där på plats under djurparkens varma omsorg. Vi ställer följande fråga till tigern: Hej tiger, längtar du inte efter djungels frihet? Kolmårdens bortskämda tiger kommer sannolikt något fundersamt svara så här: vad menar ni med frihet? Och förresten, vad är en "djungeln"? När vi har tänkt igenom innebörden av svaret då bör vi ta ställning; skall visa en film för tigern om djungeln och friheten och därefter inleda en dialog om vad som är ett värdigt liv för en tiger eller skall vi välja att "inte lägga oss i" och åka hem? Vad än vi beslutar kommer det att ha konsekvenser.

De som är födda och uppvuxna i västvärlden har lyckligtvis aldrig på allvar upplevt vad totalitära system gör med sina undersåtar (från vaggan till graven) och därför har de oftast svårt att föreställa sig vad det betyder att göra revolt för samma friheter i en totalitär kontext vilka är självklara för en som är född i en demokrati. Många av västvärldens intellektuella, politiker och tjänstemän, ännu idag skamsna och skuldtyngda av kolonialismens och rasismens barbariska illdåd, överger dessa lilla minoriteter och individer som t.ex. Fadime Sahindal som desperat kämpar/kämpade för att förändra tusenåriga grupprättigheter inom sina egna etniska grupper. Vi som såg Fadime med tårar i ögonen, darrande av ångest när hon inför en stor publik, på Rädda

Barnen, blev utskäld av en kurdisk ledare för att vara "kulturförrädare" kunde bara ana vilket oerhört civillurage hon hade för att våga utmana sina egna traditionella grupper. Hur många unga flickor vill/vågar göra uppror när de riskerar att bli utstötta av familjen eller riskerar något ännu värre? Hur många av de femtusen som enligt FN årligen dödas i hederns namn vågade göra vad Fadime gjorde?

Genom att man inte vill (eller vågar) ta debatten med "de andras" traditionella grupper byggs skadliga sedvänjor in i mångkulturalismens konfliktfyllda paradis där många etniska grupper för sina egna *interkulturella* strider som beslutfattarna inte lägger sig i eller låtsas att inte se. Konsekvenserna berör inte bara de utsatta invandrarungdomarna och deras familjer, vilka slits sönder till följd av dessa värdegrundskonflikter, utan hela samhället. Det byggs upp en socialt, kulturellt och religiöst segregation med ganska så förutsägbara konsekvenser. Myndigheter praktiserar en utbredd särartspolitik t.ex. i form av stöd till de redan etablerade

Skulptur: Tom Otterness, *Three Evils* (en av tre), 2002, New York

könssegregationskulturer i skolan och i andra offentliga miljöer som till och med fick en framsynt integrationsminister, Erik Ullenhag att reagera. Detta bör *motarbetas* sade han i samhällsmagasinet *Neo*, *Gäst hos verkligheten*, 2011-12-20. Vi får hoppas att denna avsiktsförklaring inte skall betyda en fortsatt *väntan på Godot* utan att makthavarna skall se till att dessa könssegregationskulturer *demokratiseras* här och nu. Vi får också hoppas att när t.o.m. regeringens hemsida öppet kritiserar myndigheterna i fråga då skall inte detta uppdrag gå till samma myndigheter vilka har bidragit till att etablera könssegregationen och trots en tioårig uppslitande Fadime debatt har konsekvent undvikit eller i vissa fall t.o.m. avsiktligt förhindrat att få igång en adekvat dialog om kyskhetskulturer och dess konsekvenser bland de etniska organisationer och samfund där hedersetiken reproduceras och odlas. Genom att undvika att gå till källan av konflikterna har man bara bidragit till att öka dessa konflikter. I de slutna manliga etniska organisationerna och samfund upplevs de massiva hedersvåldsinsatserna som en krigsförklaring mot deras gamla (kyskhets)kulturer vilket är en helt adekvat reaktion utifrån deras belägenhet. Ingen beslutfattare tar detta på allvar och frustrationen kokar utan lösningar i sikte. – Tiden rinner ut i fall makthavarna vill försöka vända utvecklingen som går mot en ännu större social, kulturell och religiös segregation och som självfallet driver på den redan farligt växande invandrarfientligheten, i Sverige och i EU.

Och här är det på plats att tillägga; all ära och all respekt för alla kulturer, religioner och urgamla, angenäma traditioner *men* med undantag för enstaka delkulturer och sedvänjor som kränker barns och individers rätt till självbestämmande. Kort sagt; i en demokrati borde individuella rättigheter gå före grupprättigheter. Denna till synes självklar princip fungerar inte alls i praktiken. Vi kan bara hoppas att integrationsministern varken väntar på myndigheter, Gud eller Godot. Bollen ligger hos honom.

Arhe Hamednaca, riksdagsledamot (S) - "Vi har fått en hedersvåldsmarknad"

Tidigare i livet har Arhe varit barnsoldat i Eritrea och *Sharaf hjälte* i Sverige

Arhe Hamednaca (S)

Fråga: Du har påtalat vid olika tillfällen att det har byggts upp en "hedersvåldsmarknad" och det är dags att tala om det. Kan du utveckla vad du menar?

Svar:

Först vill jag säga att jag tycker att de som jobbar med dessa frågor har gjort en stor insats och utan våra insatser hade vi inte ens kommit så långt att samhället insett att hedersförtryck finns i verkligheten omkring os. Vi har ändå kunnat rädda hundratals liv genom det förebyggande arbete som är nödvändigt. Ungdomar som förstår sina rättigheter är viktigt. Jag hyllar de *eldsjälar* som vågar ta ställning och de

organisationer som vågar arbeta med dessa extremt svåra frågor.

Och nu kan jag tala om *bakgården* av denna fråga: det har byggts upp en ny marknad för att söka pengar och bygga sin egen profil. Analysen av fenomenet hedersvåld är splittrad, debatten är polariserad och konflikter genomsyrar fältet där de som vill väl arbetar. Men, istället för att samverka strider de mot varandra. Pengarna spökar i bakgrunden. Det finns oseriösa aktörer på marknaden, många små projekt och aktörer som motarbetar varandra och tävlar vem som är bäst. En *rykteskultur* blommar som hindrar framsteg och det är pinsamt eftersom själva hederskulturen bygger på rykteskultur. Vi som arbetar för mänskliga rättiga rättigheter borde hålla ihop om vi vill vara seriösa. Våra stridigheter gagnar ingen och det är de som vi kämpar för som är förlorare.

Fråga: De som inte medger hedersvåldets kulturspecifika karaktär kallar forskaren M. Darvishpour för "naiva feminister". Hur vill du beskriva de som avvisar det kulturella motivet bakom ett hedersmord?

Svar:

Jag håller med Darvishpour, de kan vara naiva, men det är också så att de har en annan ideologi eller ingen förankring i den verkligheten som vi kommer ifrån (hederskulturer alltså). Jämförelsen med talibaner håller inte, det är bara ren demagogi. Hedersförtryck och våld finns även om vi kallar det för något annat eller inte vill se det. Man debatterar i tio år och har hållit otaliga konferenser, seminarier och möten om det skall heta *hedersvåld* eller *mäns våld mot kvinnor*, det är bortkastade pengar. Det är beklagligt att en debatt som handlar om ungdomars liv och död kan gå på så låg nivå.

Fråga: Nu efter 10 år med hedersvåldsdebatter och fler och fler nya hedersmord blir frågan: Kan vi ha ett Sverige fritt från förtryck, diskriminering, hot och våld i hederns namn eller tillhör detta fenomen till mångkulturalismen?

Svar:

Min vision är att vi skall befria mångkulturalismen från hedersförtryck men jag tror att i verkligheten kommer det ta lång tid. Jag vet inte hur lång tid men jag tror att det borde vara möjligt. Problemen skall alltid komma, vi lever i en global värld med nya och nya vågor av

flyktingar vilka vi behöver ta hand om på ett bättre sätt. Vi måste vara tydliga med vad demokrati betyder. Föråldrade gamla normer är inte skrivna av sten och dessa invandrare är inte dumma. Gamla normer har ändrats här de kan ändras överallt, men inte om vi blundar eller inte vågar ta diskussionerna. Vi är på rätt väg men mycket återstår.

Fråga: Apropå den senaste debatten om pojkars omskärkelse; du har sagt att du som är född katolik är omskuren som liten pojke så att du har personliga erfarenheter av den saken. Är du för eller emot att pojkarna själva skall få bestämma över att bli omskurna?

Svar: Jag anser att pojkarna själva skall få bestämma.

”Hedersvåldsmarknaden; vi har fått en skvaller- och rykteskultur”

Hieronymus Bosch, ca 1490

Seyran Duran, ordf. Kurdistanens Kvinnoförbund – ”Vi har inte kommit långt...”

Fråga: Vad anser du om att på tio år efter Fadime har man byggt upp en hedersvåldsmarknad som genomsyras av en rykteskultur som Arhe Hamednaca beskriver?

Svar:

Jag håller med honom och vill tillägga något kanske ännu viktigare; att denna marknad styrs av tjänstemän utan egna erfarenheter av att vara födda i hederskulturella länder och det är vi invandrarkvinnor och eldsjälar som tvingas till projektbidragsarbete medan det är de andra tjänstemännen utan konkreta egna erfarenheter som har makten. Bland de som styr hedersvåldsmarknaden på myndigheterna har jag inte träffat *en* invandrarkvinna som kommer från våra länder som kämpade redan där i hemländerna mot hedersnormer som skulle våga gå ut till de manliga etniska organisationerna och samfund i våra svenska

förorter där männen styr och lever efter de gamla normerna. Det är det vi gjorde i tre år med framgång och med en bra utvärdering efteråt och nu avslår myndigheten vår ansökan för att fortsätta det ritiga svåra förebyggande arbetet, utan motivation. Varsågod, här står det: "Länsstyrelsen anser inte att ansökan uppfyller de direktiv som ställs för att få ta del av dessa medel". Det är allt. Klart att vårt projekt "*Jämställdhet för pappor*" har legat och ligger mitt i linjen som borde högprioriteras. Vilka andra invandrar kvinnoförbund driver ett sådant projekt? Men vi får tillbaka en enda mening som svar på ansökan, ingen förklaring, ingen diskussion, ingen möjlighet att överklaga, så går det till. Det är vi som borde styra detta arbete och då skulle vi själva kunna komma åt hedersförtryckets orsaker, inte som nu att vi kan bara ta hand om de som redan är hotade medan vi nekas bidrag för att arbeta med de svåraste förebyggande uppgifterna.

Fråga: Vad anser du om de gångna tio årens hedersvåldsinstanser efter Fadimes död?

Svar:

Det mesta av pengarna har gått till kvinnojourer som tar hand om resultatet av hedersnormerna medan själva de hederskulturella normerna, bortsett från ett fåtal eldsjälar, vågar ingen ifrågasätta. Att flickor på löpande band hamnar i sådana livshotande kriser till följd av hedershot borde vi kunna förebygga. Projektpolitiken i skolor är otillräcklig, det behövs samordnade och professionella insatser. Att tala med de traditionella föräldrar gör bara några få eldsjälar och att många män upplever att svenskarna tar deras barn ifrån dem när man fokuserar på barnen är ett förödande misstag. *Det är inte långt vi har kommit efter Fadime.*

Hedersnytt's kommentar:

Kurdiska Kvinnoförbundets arbete för att demokratisera hedersnormerna bland sina egna traditionella manliga grupper stoppas! Det är inte det första och inte det andra fallet heller att tjänstemän stoppar det svåraste och grundläggande delen av det förebyggande arbetet. Man undrar om beslutfattarna har hört talas om Fadimes vädjan och speciellt vad hon sade om "de kurdiska organisationernas ansvar"? (*Självfallet* gäller många andra etniska grupper också vilket undertecknad diskuterade med Fadime redan år 2001). Eller är det så att man helt enkelt inte får "störa" dessa traditionella manliga enklaver med jämställdhetsfrågor så att medvetet låter man dessa grupper att fortsätta kultivera hedersnormerna ostörda?

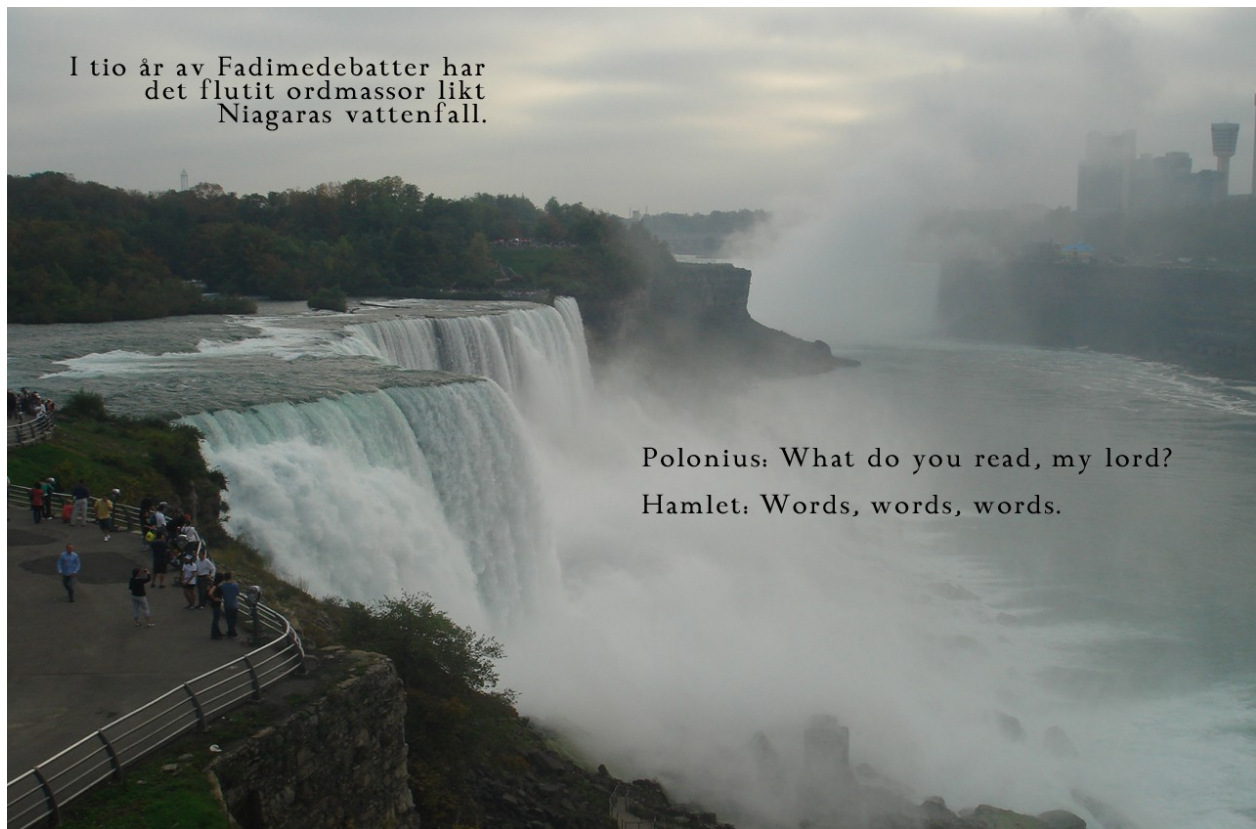
När en myndighet skickade pengar till organisationer som öppet stödde hat och uppmuntrade för våld då höjde en modig (?) journalist ögonbrynet, men annars är det tyst. Eldsjälar med kunskap, genuina erfarenheter från hemländerna och med unika möjligheter att påverka hedersnormerna tvingas till konstant bidragsberoende, utvärderas kontinuerligt medan tjänstemän sitter i bekväma fastanställningar och ingen "utvärderar" hur de bidrar till könsegregationskulturers utbredning med alla dess konsekvenser. Bahareh Mohammadi Andersson föreslog att tjänstemännens insatser skulle utvärderas också men trots regeringens kritik mot myndigheterna ingen ansvarig reagerade på förslaget (*Arvet efter Fadime har förskingrats*, GP).

Arvet efter Fadime borde ha blivit ett demokratiskt samhälle som visar sig kapabelt att garantera samma rättigheter för "invandrartjejerna" (Fadimes ord) men den frågan togs bort från agendan. Vi ställer då samma fråga som till och med myndigheter ställer:

”Vad har hänt sedan Fadimes död?”

”Hedersvåldsmarknaden” genomsyras av en ryktes- och skvallerkultur konstaterar Arhe Hamednaca. Men, ”marknaden” består inte bara av ”bidragssökare”, föreningar med många eldsjälar som satsar hela sitt liv på att hjälpa de som är hotade. Aktörer på denna ”marknad” är också myndigheter som styr det mesta genom pengarnas makt precis som Seyran Duran påminner om. Eldsjälarna vilka Arhe både hyllar och kritiserar har vanligtvis inte råd att säga öppet vad de tycker om myndigheterna. Nu, tio år efter Fadime och en rad nya hedersmord och självmord borde vi ändå börja ställa frågor om hur tjänstemännen förvaltar Fadimes arv (och de hundratals miljonerna).

Eftersom man har valt att i praktiken konsekvent undvika diskussioner kring värdegrundsfrågorna med hederskulturers representanter (vilka också sitter i riksdagen) så kan man verkligen undra: finns det bland beslutfattarna hos respektive myndigheter några kvinnor vilka själv kommer från hederskulturer och har egna erfarenheter av att ha levt under ett hedershot? Det syns inte heller några män bland beslutfattarna som har erfarenheter av att starta upp jämställdhetsarbete bland män i olika slutna etniska organisationer och samfund där många anser att flickor som bryter normen skall förskjutas eller att ”förrädaren” Fadime förtjänar döden. Så, till tio års minne av Fadime, låt oss ta bara en kort titt på hur myndigheter förvaltat hennes budskap och önskemål.

Tidigare har vi citerat regeringens hemsida som kritiserar myndigheterna. Det är ändå ingen forskare eller utredare som har vågat sig på att kartlägga hur mycket tid, pengar och energi själva stödet till att bygga upp könssegregationskulturer på senaste femton åren kostat medan bara regeringens kostnader för att ta hand om dess konsekvenser (hedersförtrycket) hittills kostat 530 miljoner. Som det ser ut går spelet ut på att båda äta kakan och ha den kvar. Myndigheter avslöjar sig själva. Det står på Länsstyrelsens hemsida där en av beslutfattarna uttalar sig under titeln: *Vad har hänt sedan Fadimes död?* Hennes svar står med tjocka bokstäver:

”Man ändrar inte tusenåriga traditioner på tio år”. Uttalandet återspeglar myndigheters inställning: Trots Fadimes vädjan ”Varför har ni inte talat med mina föräldrar? Varför har inte de kurdiska föreningarna tagit sitt ansvar?” och flera andras ständiga uppmaningar har det metodiskt undvikits eller rentav förhindrats att en dialog om att jämställdhet och rättighets frågor skulle nå in i de mer eller mindre slutna kretsar där kyskhets och hederskulturer reproduceras och odlas.

Normer och värderingar är inte medfödda; könstypning av kvinnor är en mångtusenårig sedvänja vilken sannolikt nästan upphört i Sverige, tack vare en relativt beslutsam hantering av fenomenet. Men könssegregationskulturer, tvångsgifte och oskuldskontroller av ”försvenskade” flickor har i praktiken lämnats i mångkulturalismens blinda famn. Bortom offentligheten, mellan fyra ögon viskar många tjänstemän ”om jag skall riskera att *de* kallar mig för rasist så får de för min del hellre döda sina döttrar”. De flesta ansvariga vill inte ens veta om *var* hedersnormerna reproduceras eller i bästa fall säger de som Länsstyrelsens representant ovan, bara lite mera folkligt, att ”man kan inte lära gamla hundar sitta”.

Räknas då ”invandarmän” som hundar och trettio-femtioåriga pappor som gamlingar, inte värda att tala med? Det är de som har makten i familjen, i föreningslivet och i kyrkor och moskéer och att de är ”inte värda” att tala med hävdar till och med vissa forskare - utan det minsta empiriska belägg. Handlar det om allmänt mansförakt eller bara betraktas dessa män som lågbegåvade, *inkapabla* att inse sitt eget bästa för sin framtid i detta land? Det är deras barn som kommer att revoltera och det är deras familjer som kommer att falla sönder. Dessa män är inte informerade om att i denna ”tvärtomkultur” (Sverige) inte kommer att gå att uppfostra barn som i hemländerna där t.ex. homosexualitet eller föräktenskapliga kärleksrelationer kan medföra dödsstraff. ”Svenskarna har lurat oss” hävdar många män som redan har genomlevt sina familjetragedier. Och visst, de har blivit lurade, i den goda viljans namn (kanske).

Vad har då hänt på fältet sedan Fadimes död? Ständiga utbyggnader av akuta åtgärder, en osammanhängande, instabil projektpolitik och utbildningar för halva svenska tjänstemannakåren om ”invandrarnas” hederskulturer medan de som odlar dessa kulturer står utanför och växer. Och helt förståeligt växer också deras bitterhet, frustration och vrede när de upplever att svenskarna assimilerar/försvenskar deras barn och kvinnor (se exempelvis Baharehs text, *Michelangelo är portförbjuden på våra enklaver*). Låt oss nu erkänna: Fadime, hennes systrar och bröder dog inte bara till följd av hedersetiken - som är den primära anledningen så klart – men också på grund av en politik som konsekvent vägrar att se till att denna etik anpassas till en demokrati. Men visst, ett av Fadimes tre grundläggande budskap har hörsammats.

Hedersvårdspolitikens labyrint

Att avskaffa hedersnormerna?!
Fy, vad hemsk tanke. Man får
inte lägga sig i andras kulturer!
Dessutom; utan hedersnormer
har vi inget hedersvåld så att
hela hedersvåldsmarknaden
skulle kollapsa! Det har vi just
börjat bygga upp, på tio år...

Ämbetsmannen, Magnús Tómasson, Reykjavik

"Man debatterar i tio år och
har hållit otaliga
konferenser, seminarier och
möten om det skall kallas
för hedersvåld eller mäns
våld mot kvinnor, det är
bortkastade pengar" - Arhe
Hamednaca, se intervjun.

"Vilken uppgift som helst
kan vi göra ändlöst
komplicerad om vi bara
gör tillräckligt många
konferenser, seminarier,
möten, utredningar,
undersökningar och
kartläggningar kring
amnet" - Murphys lag.

I stället för att demokratisera hedersnormerna hjälper myndigheter till att bygga ut
könssegregationskulturer; följaktligen var man tvungen att parallellt bygga upp en
"hedersvåldsmarknad" - hittills för 530 millioner, enbart från regeringens budget.

Självfallet kan tusenåriga förtryckande traditioner demokratiseras om man bestämmer sig för det.
"Invandrarmän" vilka anser, liksom en ganska stor del av jordens befolkning, att västerlandet är
omoralisk och att släktens heder är knytan till döttrars föräktenskapliga oskuld är *inte* dumma.
Självfallet kan dessa män förstå inte bara sitt eget bästa men också att bygga in könssegregerade
öar mitt i könsgemenskapkulturer kan bara leda till sociala spänningar och invandrarfientlighet.

Det är absurt men faktum är att de senaste tio årens ansvariga ministrar, Sahlin, Sabuni och
Ullenhag har varit långt mera progressiva och modiga i sina uttalanden än myndigheterna och de
tre stora NGO:s tillsammans. Det är Sahlin och Sabuni som har drivit på utvecklingen medan
DO, BO, JämO och de andra har bromsat det eller motarbetat. Regeringen borde inse att det är
dags att byta spår, även om det är tio år för sent. Könssegregationen är ett hot mot jämställdhet
och det är nog inte bara ekonomiska bekymmer som driver på den ökande invandrarfientligheten
i Europa. Frågan är om Erik Ullenhag kan bli den första integrationsminister som agerar som en
statsman, med sikte på landets och mångkulturalismens framtid och inte bara som en politiker,
med sikte på nästa val (som fortsätter plåsterpolitiken). Han har nu i alla fall *Nätverkets*
åtgärdsprogram, i åtta konkreta punkter, på sitt skrivbord. Vi återkommer till det.

Eftersom vi har en statssekreterare som tidigare varit framgångsrik teaterregissör är det på plats att påminna om en av teatervärldens mest berömda scener. Jasenko Selimovic har också fått ett ex. av manuset i handen som efter tio år av brandkårsuttryckningar, projektpolitik och ordflöden uppmuntrar till "Action". Skall manuset stanna i byrålådan eller skall det iscensättas? Det är frågan. Här är citatet:

"Så blir vi alla fega av vårt grubbel,
så går beslutsamhetens friska hy
i eftertankens kranka blekhet över,
och företag av märg och eftertryck
vid denna tanke slinter ur sin bana
och mister namnet handling"

*Thus conscience does make cowards of us all;
And thus the native hue of resolution
Is sicklied o'er with the pale cast of thought,
And enterprises of great pitch and moment
With this regard their currents turn awry,
And lose the name of action.*

Hamlet - Akt 3. / Scen 1.

Internationellt samarbete

News from the European Feminist Initiative

IFE-EFI together denounce and oppose violence against women in all its forms – be it cultural, economic; political or domestic. We appeal to all women and men, to all democratic and progressive movements to unite in solidarity with the feminist struggle to end violence against women and to pose this issue as a democratic demand toward governments, international and UN bodies.

This is the background of our partnership and support to the Network Against Honour- Related Violence, Sweden, member of IFE-EFI, fighting relentless for secular societies and against one the most extreme faces of violence of our present times.

IFE-EFI möte 1 -3 juni Paris

Sedan 2004 är Maria Hagberg svensk representant i det internationella feministiska nätverket IFE-EFI:s koordinationsgrupp. IFE-EFI hade tredagars möte i Paris då de bland annat förberedde stadgeändringar inför kommande Women's Assembly som kommer att genomföras i början av 2013. Man konstaterade att arbetet i Mellanöstern ger resultat, arbetet med den arabiska sekulära kvinnorörelsen är framgångsrikt och IFE-EFI har nu erhållit ekonomiskt stöd från Europakommittén. IFE-EFI ser med tillförsikt framtiden. *Nätverket mot hedersrelaterat våld* har, som samarbetspartner och medlem i IFE-EFI, vid flera internationella konferenser varit representerade i paneler och bidragit aktivt till debatten om kvinnors rättigheter och mänskliga rättigheter.

Nyheter från Nätverket mot hedersrelaterat våld

Organisationen har överlevt sex år fram till senaste årsmötet nu i våras utan ett öre i statligt stöd hittills som kan beskrivas som en ganska enastående prestation i dessa bidragstider på "hedersvårdsmarknaden" så som Arhe Hamendnaca och flera andra brukade kalla de ökande aktiviteterna inom ramen för regeringens projektpolitik. Inte för att vi har något emot bidrag i sig men vi fortsätter att påtala behovet för en integrationspolitik som istället för att skapa en mer och mer överblickbar "hedersmarknad" helt enkelt avskaffar hederskulturer, dvs. källorna till förtryck mot ungdomar, hedersbrott och framväxten av olika sorters rasism. Vi menar att genom en *adekvat integrationspolitik* borde medeltida hedersförtryck upplösas i Sverige men utan långsiktiga och professionella attitydpåverkande åtgärder åstadkommer man inte mycket mer än brandkårsutryckningar. Fadime efterlyste mer än det och nu väntar vi på integrationsministerns reaktion på vår åtgärdsplan som han fick från oss före sommaren. Vi återkommer till saken senare. Vi har nu en ombildad styrelse och nya planer för framtiden.

Nätverkets ordförande **Maria**

Hagberg är tillbaka i Sverige efter ett års utlandstjänst i Hewler/Erbil där hon samarbetade med kvinnoorganisationer som fältrepresentant för *Kvinna till Kvinna* för att hjälpa kurdiska/irakiska kvinnor för att organisera sig mot våld och förtryck.

Hedersnytt frågade henne:

Hur kan du beskriva läget, vad gäller våldsfrågor, i Kurdistan?

Irak är ett land hårt drabbat av kolonisation, krig, folkmord och ockupation som får självklart negativa konsekvenser av det särskilt när det gäller bristen på utveckling av mänskliga

rättigheter och då specifikt kvinnors rättigheter. Religiöst politisk fundamentalism växer i krigens spår och konservativa protektionistiska traditioner växer sig starkare. Fortfarande är det irakiska samhället även den kurdiska delen väldigt könssegregerad. Det anses fortfarande olämpligt att kvinnor rör sig ute på egen hand efter sju på kvällen eller när det är mörkt ute. Då kan hon få dåligt rykte och tar då risker för sin personliga säkerhet både ute och inom familjen. Många möten med kvinnoorganisationer har bevisat att våld mot kvinnor är mycket utbrett i samhället och hedersrelaterat våld och förtryck är vanligast enligt dem själva. Rykte om att en ung kvinna har "förlorat oskulden" före äktenskapet kan innebära dödsfara för henne, dödsfara från hennes egen familj. Senast i april 2012 hörde jag om två fall, misshandlade kvinnor som är tvungna att sitta i fängelse för att skyddas då kvinnojourerna inte vågar ha dem där av säkerhetsskäl. Transpersoner och homosexuella som lever i Irak har det mycket svårt, de kan dödas bara för sin existens. Homosexualitet är straffbart.

Maria Hagberg

Socionomen Bahar Sharsten uppger i sin magister uppsats att enligt en kurdisk intern undersökning från år 2001 ansåg utav 400 kvinnor enbart 35 att hedersmord bör jämföras med vanligt mord och utav 400 män var det ingen som tyckte det. Det var ändå Kurdistan som först avskaffade rabatten för hedersmord i regionen, år 2002. Hur har detta påverkat situationen?

2002 jämfördes hedersmord med vanligt mord men det hände ändå inget fram till

hedersmordet/steningen av den sjutton åriga flickan Dua Khalil, 2007. Då har många protesterat; också vi från *Nätverket* har skrivit brev till kurdiska regionala regeringen och fick också svar! Efter massiva protester inrättade regeringen ett direktorat mot våld mot kvinnor och polischefer, socialarbetare och psykologer påbörjade ett samarbete med kvinnojourer. Det är inte ofarligt, det kan hända att klanmedlemmar attackerar och hotar att skjuta tjänstemän. Nu kan man se en viss utveckling även om vägen är lång; att lagen finns, som ännu inte finns i Irak, betyder inte att attityderna generellt har förändrats.

Vet man hur många hedersmord som sker i Kurdistan?

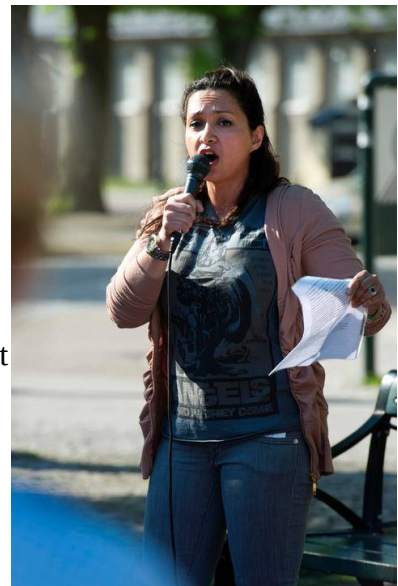
Det är svårt eftersom olika NGO:s och regeringen uppger *mycket* varierande siffror. Vad jag kan förstå i alla fall är att det handlar om flera hundra per år, fast många hedersmord bokförs som självmord eller olyckor.

Hur ser diskussionsklimatet ut vad gäller hedersvåldsfrågan i Sverige och i Kurdistan; kan du jämföra stämningarna i dessa två länder?

I Sverige är det lätt och vardagligt att tala om våld mot kvinnor däremot är det svårare att tala om hedersrelaterat våld särskilt bland feministrörelsen, trots tio år av hedersdebatter. I Kurdistan är det svårt att tala om våld mot kvinnor allmänt som ett allvarligt samhällsproblem däremot bland kvinnor och kvinnoorganisationer är det *lättare* att tala om hedersrelaterat våld än i Sverige. Där är det mesta av våldet är hedersrelaterat som sagt, det handlar ju om de mycket utbredda kyskhetstraditionerna.

Bahareh Mohammadi Andersson, Nätverkets andra ordförande:

Jag är en troende muslimsk feminist, svensk medborgare, gift och har barn med en svensk man och anser att jag borde ha precis lika mycket rättigheter som de svenska kristna feministerna har i dagens Sverige. Jag vill kunna gå till en moské där det finns kvinnliga imamer, där unga kvinnor är fria att bestämma över sin egen sexualitet oberoende om de är gifta eller inte och homosexuella är också välkomna. Jag vet inte varför det är så svårt att få gehör för, men jag berättar mer om det i nästa *Hedersnytt*.

Bahareh Mohammadi Andersson

”Kulturrelativismen är den nya rasismen”

Hedersnytt frågar Shahla Nouri, medlem i Nätverkets styrelse och ordf. *Women's Liberation-Sverige och Medusahuset - rådgivningscenter.*

Shahla Nouri

Hur kommer det sig att du är engagerad i kampen specifikt mot förtryck och våld i hedens namn?

Jag träffade många som på grund av moral, kultur, religion utsatte sina döttrar för våld och hedersförtryck samt tvingade dem till tvångsäktenskap. Jag har varit vittne i många sådana fall i mitt hemland, Iran. Jag själv hamnade på något sätt i samma situation – men jag vill inte offentliggöra mitt privata öde just nu – utan bara säga att jag valde då att kämpa mot dessa förtryckande traditioner. Sedan dess brukade jag hjälpa flickor och rädda deras liv

från hedersförtrycket. Därför har alla flickor runt om mig förtroende för mig, kan lita på mig och vågar berätta om sin kärlek för mig.

Nu efter 10 år med hedersdebatter, fler och fler hedersmord och hundratal miljoner satsningar på hedersvåldsförtrycket skall vi ställa frågan: Kan vi ha ett Sverige fritt från förtryck, diskriminering, hot och våld i hedersnamn eller tillhör detta fenomen till mångkulturalismen?

Man får hoppas på att det skall gå att förebygga hedersförtryck. Sverige är i frontlinjen i det förebyggande insatser som oftast bedrivs av ideella krafter men vi har en lång väg framför oss. Jag tror att man kan reducera hedersvåldet genom att skapa medvetenhet om problemen, att kriminalisera hedersbrott och att ge tydliga signaler från makthavarna. Utan att kunna ifrågasätta de strukturer och normer som legitimerar och reproducerar hederstänkandet är omöjligt att kunna skapa ett samhälle fritt från hedersvåld.

Våldshandlingar i ”hederskulturella familjer” betraktas inte ofta som kriminella handlingar i många länder. Många flyktingar kommer till Sverige med denna bakgrund och anser att kvinnor skall vara förbjudna på den sociala, ekonomiska och politiska verksamhetens fält. Barn och kvinnor som lider av det legitimerade våldet kan inte motverka den ”kulturen”. De *internaliserar* förtrycket inom hederskulturen och reproducerar dessa normer. Begreppet ”mångkulturalism” är liksom ”grisen i säcken” och man vet inte exakt vad ryms i detta begrepp. Om förkastliga normer är ett kulturell betingade företeelser bör sådana kulturer omvandlas till demokratiska normer i vårt samhälle.

Jag har inte respekt för ett begrepp som ”mångkulturalism” utan jag respekterar individens rätt till sitt eget liv och hennes okränkbara, universella fri- och rättigheter. Kulturrelativism är *den nya rasismen* som försöker definiera individen med en påhittad identitet som omsluts i begreppet kultur. Att i kulturens namn tillåta hedersförtryckets utbredning är en katastrof för oss alla. Jag vill ha ett samhälle som sätter människans individuella rättigheter i centrum och som inte tillåter att förtryckande grupprättigheter skall styra över individen. Jag kämpar för ett sådant samhälle

Roshna Ali, Sharaf hjältinna, verksamhets ledare Malmö, medlem i Nätverkets styrelse

Hur kommer det sig att du är engagerade i kampen specifikt mot förtryck och våld i hederns namn?

Jag har alltid varit nyfiken och velat veta vad det är som gör att människor behandlas olika. Redan som barn blev jag förtryckt och min identitet blev ifrågasatt då jag som kurd var tvungen att hissa en flagga som inte vårt och sjunga nationalsång på ett språk som inte var mitt. När jag blev äldre blev jag även medveten om rangordningen och värde skillnaden mellan könen, som t.ex. vilka förväntningar samhället hade på tjejers respektive killar. Jag har inte själv blivit utsatt för våld eller förtryck i hederns namn, men däremot har jag känt omgivningens sociala kontroll när jag skulle gifta mig, eller vilken utbildning jag skall välja, mm.

Roshna Ali

Kan vi ha ett Sverige fritt från förtryck, diskriminering, hot och våld i hederns namn eller tillhör detta fenomen till mångkulturalismen?

”Ni måste till Sverige, för att det är landet som behandlar alla lika och där era barn kan få en bra framtid” Det var det råd mina föräldrar fick när de skulle välja land att fly till. Jag tror på detta och anser att så länge vi inte glömmer det och har en öppen dialog så kommer vi att förändra och avskaffa detta fenomen. Det kommer inte att ske över en natt, men det kommer att hända!

Avslutningsvis

Om kulturer och begreppet ”kultur” har det skrivits många böcker som fyller många bibliotek. Vad vi på *Hedersnytt* är intresserade av i första hand är hur *kultur* används som en form av maktutövning; vilka friheter, rättigheter och identitetsmöjligheter en kultur kan erbjuda individen och vilka konsekvenserna är i fall ett normbrott sker. Att se och förstå kulturella skillnader är en förutsättning för att förstå världen omkring oss menar många vetenskapsmän; antropologer eller etnologer ibland dem. Hur dessa skillnader tolkas eller utnyttjas i en politisk kontext, i syfte att skapa förståelse, samförstånd eller fientlighet mellan vissa grupper är en annan fråga som inte antropologerna skall göras ansvariga för. Liksom inom antropologin betraktas här kultur generellt som ett *sammanhängande system av normer, värderingar, traditioner och typiska beteenden vilka manifesteras i socialt handlande och överförs från generation till generation*. Det är i den meningen och inte dess estetiska kontext begreppet ”kultur” används här.

Hedersnytt är inte ett resultat av en metodisk kartläggning av "hedersnyheterna" utan bara en sammanställning av de nyheter som når redaktionen och som vi reflekterar över. *Nätverket* har ingen ekonomi för att driva en mera forskningsbaserad verksamhet men vi anser att dessa frågor berör Sveriges och Europas framtid och därför gör vi så gott vi kan.

Med vänliga hälsningar från styrelsens redaktionsgrupp

Nicklas Kelemen

vice ordf. i *Nätverket* / etnolog, fil. kand.

dialog.kelemen@gmail.com

Maria Rashidi

medlem i *Nätverkets* styrelse och Ordf. i Kvinnors Rätt

rashidi_maria@yahoo.se